

Asia: Ailangantunturin pumppuvoimalaitos ja 400 kV:n voimajohto Pirttikoskelle, Kemijärvi, Rovaniemi, täydennystä YVA-arviointiselostus (LVV-U/44706/2026)

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi

Lausunto

1 Johdanto

Yhteysviranomainen on pyytänyt Luonnonvarakeskuksesta lausuntoa koskien Ailangantunturin pumppuvoimalaitoksen YVA-selostuksen täydennystä. Yhteysviranomainen nosti lausunnossaan esiin täydennystarpeen etenkin kalaja kalatalousvaikutuksiin.

2 Lausunto

Selostusta on täydennetty tarkemmilla kuvauksilla kaupallisesti tärkeiden kuha- ja muikkukantojen kutualueista pumppuvoimalan vaikutusalueella. Vaikutuksia on kuvattu paikallisesti melko negatiivisiksi, mutta kokonaisuudessaan Kemijärven kalaston ekologisen tilan ei arvioida heikentyvän. Luonnonvarakeskus korostaa, että selostuksessa mainittu ELS4-menetelmä kalaston ekologisen tilan arviointiin on kehitetty rehevöitymispaineen tunnistamiseen eikä se ole tarkoituksenmukainen säännöstelyn vaikutusten arvioinnissa. Sutela ym. (2011, 2013) ovat kehittäneet säännöstelyn vaikutusten arviointiin rantavyöhykkeen kalastoon perustuvan menetelmän, jossa näytteet otetaan sähkökoekalastuksella. Menetelmää ohjeistetaan käyttämään tarvittaessa lisätietona säännösteltyjen vesistöjen tila-arviota tehdessä (Aroviita ym. 2025). Kohdealue on kuitenkin voimakkaasti säännöstelty jo nykytilassaan, joten rantavyöhykkeen kalasto hyvin todennäköisesti poikkeaa selvästi luonnontilaisesta eikä hankkeen vaikutuksia voida luotettavasti arvioida tälläkään menetelmällä. Tarvitaan siis kalastuksen kohteena olevien lajien (kuha, muikku) seurantatietoa vaikutusten arvioimiseksi.

Lieventämistoimia on täydennyksessä tarkennettu myös kalastovaikutusten osalta, mutta tehdyt muutokset eivät vaikuta riittävästi. Virtaaman aiheuttamaa riskiä kalojen joutumiselle putken sisään ei ole mallinnettu eikä arvioitu määrällisesti, eikä ehdotetun välppäratkaisun toimintaperiaatetta ole esitetty. Luonnonvarakeskus pitää välppäratkaisua puutteellisempänä lieventämistoimenpiteenä verrattuna virtaaminen alentamiseen tasolle, joka mahdollistaa kalojen pakenemisen putken lähistöltä.

Lisäksi Luonnonvarakeskus huomauttaa, että vaikutusten arvion lisäksi esitys vaikutusten varsinaisesta seurannasta on puutteellinen. Koska pumppuvoimalalla voi olla voimakkaita negatiivisia kalastovaikutuksia paikallisesti, tämä todennäköisesti vähentää kalastusaktiivisuutta alueella. Kalataloustarkkailu, joka perustuu kyselytutkimuksiin kalastajille, ei siten voi toimia kalastoseurannan pohjana alueella, jolla kalastus vähenee. Kalastovaikutukset (osana ympäristövaikutuksia) tuleekin arvioida erillisenä kokonaisuutena kalataloustarkkailusta, ja arvio tulisi ulottaa laajemmalle alueelle kuin Kuusilahdelle, jotta vaikutusten laajuus selviäisi. Ilman tietämystä kalojen liikkumisesta alueiden välillä ei voida arvioida ovatko vaikutukset todellisuudessa paikallisia.

Aroviita ym. 2025. Pintavesien tilan luokittelu ja arviointiperusteet vesienhoidon neljännellä kaudella. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 37.

Sutela, T., Vehanen, T. & Rask, M. 2011. Assessment of the ecological status of regulated lakes: stressor-specific metrics from littoral fish assemblages. *Hydrobiologia* 675: 55-64

Sutela, T., Aroviita, J. & Keto, A. 2013. Assessing ecological status of regulated lakes with littoral macrophyte, macroinvertebrate and fish assemblages. *Ecological Indicators* 24: 185-192

3 Lausunnon tiivistelmä

Ailangantunturin pumppuvoimalaitoksen YVA-selostusta on täydennetty kuvauksilla kuhan ja muikun kutualueista. Pumppuvoimalan vaikutukset arvioidaan paikallisesti melko negatiivisiksi, mutta selostuksessa Kemijärven kalaston ekologisen tilan ei katsota heikkenevän. Luonnonvarakeskus huomauttaa, että käytetty ELS4-menetelmä ei sovellu säännöstelyn vaikutusten arviointiin, eikä muitakaan menetelmiä voida kohteen voimakkaan nykyisen säännöstelyn vuoksi pitää luotettavina, minkä vuoksi vaikutusten arviointi edellyttää seurantatietoa kalastuksen kohdelajeista. Luonnonvarakeskus katsoo, että ehdotetut lieventämistoimet ja erityisesti kalojen putkeen joutumisen riskin arviointi ovat puutteellisia. Lisäksi kalaston muutosten seurantaa tulisi toteuttaa erillisenä kokonaisuutena ja laajemmalla alueella, sillä pelkkään kalastuskyselyyn perustuva tarkkailu ei vähenevän kalastuksen alueella ole luotettava eikä kalojen liikkumista alueiden välillä tunneta riittävän hyvin.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 07.05.2026 klo 13:14:58.

Lausunnon valmistelija(t):

Jenni Prokkola

Pauliina Louhi, Timo Ruokonen

Liitteet:

Tiedoksi: